

KORUNMAYA MUHTAÇ GENÇLERİN SOSYAL GRUP ÇALIŞMASI GEREKSİNİMİ

Işıl Bulut*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, korunmaya muhtaç gençlerin sosyal grup çalışması gereksinimini belirlemektir. Araştırma 11-19 yaşlarındaki 60 kız ve 102 erkeği kapsamaktadır. Bilgi toplama aracı olarak soru kağıdı kullanılmıştır. Psikolojik, sosyal ve cinsel gereksinimleri belirleyen konular listelenerek, gençlere hangi amaçlı gruplara katılmak istedikleri sorulmuştur. Duygusal gereksinimlerde kızlarda "güven duygusu kazanmak", erkeklerde ise "çekingenliğini yenmek" en önemli gereksinim olarak görülmüştür. Sosyal gereksinimler konusunda "derslerde başarılı olmak" hem kızlar, hem de erkekler tarafından en önemli gereksinim olarak belirlenmiştir. Cinsel gereksinimlere gelince kızlarda ve erkeklerde "karşı cinsle iletişim kurabilmek" ve "cinsel konularda bilgi edinmek" en önemli gereksinim olarak ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler : Korunma altındaki ergen, sosyal çalışma

SUMMARY : THE NEED OF SOCIAL GROUP WORK FOR ADOLESCENTS UNDER PROTECTION

The objective of this study is to determine the need of social group work for adolescents under protection. The sample was consisted of 60 girls and 102 boys between 11-19 years of age. A questionnaire was used to collect relevant data. A list of psychological, social and sexual needs was prepared and the subjects were asked to mark five items they considered most important. In terms of psychological needs "to gain self-confidence" was found most important for girls whereas "overcoming avoidance" was found to be most important for boys. Items of social needs "to succeed in class work" was considered to be most important both in boys and girls. In terms of sexual needs "to communicate with the opposite sex" and "to obtain information about sexual subjects" were considered most important subjects for girls and boys.

Key words : Adolescent, institutionalized, social work

GİRİŞ

Korunmaya muhtaç çocuklar, toplum standartlarına göre tehlikede sayılan ve durumuna toplumca el konulması gerekli görülen çocuklardır. 1983 yılında yürürlüğe giren 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasası ile bu çocukların bakımı, yetiştirilmesi ve topluma kazandırılması görevi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Korunmaya muhtaçlık olgusunda; bakımı, yetiştirilmesi, korunması ve gözetilmesindeki eksiklikler nedeniyle çocuğun sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlaki yönden sağlıklı bir yetişkin olması risk altındadır. Çocuğu bu duruma düşüren nedenler, yasada da belirtildiği gibi ana baba yokluğu ya da yoksulluğu ile sınırlı değildir. Ailenin ihmal ve istismarı da çocuğun korunmaya muhtaç hale gelmesinde önemli bir işleve sahiptir (Koşar 1989). Haklarında yetkili mahkemelerce korunma kararı alınmış olan çocuklardan 0-12 yaş grubuna çocuk yuvalarında, 13-18 yaş grubuna ise yetiştirme yurtlarında hizmet verilmektedir. Yetiştirme yurtları, 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç gençleri korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı bireyler olarak yetiştirilmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Koruyucu aile ve evlat edinme gibi bakım modelleri de bulunmasına

karşın ülkemizde en çok benimsenen bakım tipini, kışla tipi kurumlar oluşturmaktadır. Gerek çocukluk, gerekse gençlik döneminin özellikleri ele alındığında bu tür bakımın pek de olumlu özellik taşımadığı söylenebilir. Bilindiği gibi genç, bir taraftan bağımsız olma çabası içindeyken, diğer taraftan da büyüklerin desteğine gereksinim duyar. Kışla tipi bakım veren çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları istendiği kadar birer aile yuvası olarak kabul edilmeye çalışılmıyorsa, çocuk ve gencin büyükler tarafından desteklenmesi ve yönlendirilmesi işlevini yerine getirememektedir. Bunun başlıca nedeni ise gençleri destekleyecek ve sorunlarının çözümünde yardımcı olacak mesleki personelin sayıca azlığı ve sık değişmesidir. Erikson'a göre (1968) ergenlik bir kimlik arayışı dönemidir. Genç, hızla oluşan biyolojik ve psikolojik değişmelere sağlıklı uyum yapmakta zorlanır. Bu uyumun gerçekleşmesinde gencin içinde yaşadığı sosyal çevrenin önemi büyüktür. Block ve Block(1980) iç ve dış baskılar nedeniyle kişilik gelişiminde başa çıkma sorunu olanların risk altında olduğunu, sorumlu ana babalık ve iyi bir yönlendirmenin ergeni bu riskten koruyabileceğini ifade etmişlerdir. Yazarlara göre risk altında olan ergenler aşırı pasif ya da saldırgan, diğerlerine göre iletişim becerisi zayıf, şüpheli ve kurallara aykırı davranış göstermeye daha yatkın bireylerdir. Kurum bakımında olan gençlerin bu konularda risk altında olduğu çeşitli çalışmalarda belirtil-

* SHU, Doç. Dr., Hacettepe Üniv. Sos. Hiz. Yüksek Okulu, Ankara.

mektedir (Cılga 1989, Hutchinson ve ark. 1992). Bu çalışmalarda, yetiştirme yurdunda kalan gençlerin alkol ve uyuşturucu kullanma, suça yönelme ve intihar girişiminde bulunma eğilimlerinin daha yüksek olduğu üzerinde durulmaktadır. Aile, akrabalık ve komşuluk ilişkileri sınırlı olduğundan sosyalleşmenin sadece kurum içinde gerçekleştiği, kendi aralarındaki kapalı gruplaşmalarda da çok yönlü sağlıklı arkadaş ilişkileri oluşturamadıkları bu çalışmaların bulguları arasındadır.

Ergenlerin akran grupları aracılığıyla kendini ifade etme ve iletişim becerisi geliştirme deneyimi kazandıkları bilinmektedir. Ergenlik döneminde bireyin grup içinde kendini ifade etme ve dışa vurma davranışı ile, başkalarının ifade ettiği duygulara duyarlı olma becerisinin giderek arttığı bildirilmektedir (Linda 1992). Kurum bakımında bulunan gençlerle yapılan grup çalışmalarından edinilen gözlemler, bu ergenlerde kendini doğru ifade etme davranışının yeterince gelişmediğini göstermektedir. Dış çevre ile olan iletişimin sınırlı oluşu buna neden olabilir. Belki de günlük yaşam onlara kendilerini oldukları gibi dışa vurma fırsatı vermemektedir. Buna koşut olarak gruptaki diğer kişilere duyarlı olma da sınırlı düzeydedir. Köknel (1987) gençlerin başlıca sorunlarını; "büyüklerin anlayışsızlığı ve baskısı, arkadaş edinmede zorluk, kız-erkek arkadaşlığına izin verilmemesi, boş zamanı etkili bir şekilde değerlendirecek olanakların olmaması, okulda eğitimin ezbere dayanması, ders nedeniyle kültüre ve spora zaman ayrılması, meslek seçimi konusunda endişeler, geleceğe güvensizlik, eğitim sisteminde aşırı baskı ve disiplinin geçerli olması, yalnızlık, sorunlarına yardımcı olacak kişilerin ve kurumların olmayışı..." biçiminde ifade ettiklerine değinmektedir. Kurum bakımında olan gençlerin de benzer sorunlar yaşadıklarını söylemek yanlış olmaz. Bu tür sorunların çözümünde grup çalışmalarının önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Dunleavy ve Misci (1985) gençlerde grup tedavisinin bireysel tedaviye tercih edilmesinin nedenlerini şöyle açıklamaktadır : Grup aktivitelerinin ergenin normal gelişiminin bir parçası olması; ergenin gelişiminde akran ilişkilerinin çok gerekli olması; grup aracılığı ile izolasyon duygularının en aza indirgenmesi. Gerçekten de küçük gruplar gençlere özellikle tabu olan konular üzerinde konuşma, düşünme ve öğrenme fırsatı vermektedir. Aynı zamanda bu gruplar ergenlere karar verirken etkili olan değerleri keşfetme ve olumsuz davranışları düzeltme şansı da verir. Steinberg (1990), gencin o zamana kadar doğru olarak kabul ettiği, inandığı bazı de-

ğerleri değiştirmesinde kendisi için önemli olan kişilerin bu davranışları benimsemiş olmalarının önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bireylerin kişiliklerinin ancak kişilerarası ilişkilerle gelişebileceği grup tedavisinin temel varsayımını oluşturmaktadır (Güleç 1993). Yalom (1970), grup çalışmalarının; yardımlaşma, benzer sorunların başkalarında da olduğunu görerek rahatlama, yaşam güçlüğüne ilişkin geri bildirimler alma, istendik davranışlar kazanabileceği yönünde umutlanma, grup üyeleri ya da grup yöneticisi ile özdeşim kurma, gereksinimlerini ve sorunlarını tanıma, karşılıklı güven duygusu kazanma gibi tedavi edici bir çok olguyu içerdiğini ifade etmektedir.

Ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkilerinin ön plana çıkması, istendik davranışların kazandırılmasında akran gruplarının önemli bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, kurum bakımını altındaki gençlerin grup çalışmaları aracılığıyla giderilebilecek gereksinimlerine ne derece bilinçli olduklarını, bir başka deyişle yapılması planlanan grup çalışmalarından beklentilerini ortaya çıkarmaktır.

ARAÇ ve YÖNTEM

Bu çalışma Ankara'da okula giden gençlerin bulunduğu Ellinci Yıl Erkek Yetiştirme Yurdu ve Gazi Kız Yetiştirme Yurdu'nda tam sayım yapılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre oluşturulması düşünülen gruplar ilk aşamada "okuyan" gençlerle sınırlı tutulduğu için "çalışan" gençlerin bulunduğu yetiştirme yurtları çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca yurtda kalan 12-18 yaşlarındaki genç kızlar arasında çalışanların oranının çok düşük olması da böyle bir sınırlamayı gerekli kılmıştır.

Çalışma 102 erkek ve 60 kız olmak üzere toplam 162 deneye kapsamaktadır.

Araştırmada veri kaynağı olarak soru kağıdı kullanılmıştır. Soru kağıdı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyo demografik özellikler, ikinci bölümde yurt ve okul yaşamı ile ilgili sorular yer almış; üçüncü bölümde de özellikle kurum bakımında olan gençlerin psikolojik sosyal ve cinsel gereksinimi dikkate alınarak hazırlanan 30 maddelik karma bir listeden kendileri için en önemli gördükleri 5 gereksinimi seçmeleri istenmiştir. Bu listenin hazırlanmasında genel olarak gençlik ve özel olarak korunmaya muhtaç gençlerle ilgili kaynaklardan yararlanılmış, özellikle grup çalışmaları ile giderilmesi olanaklı gereksinimlerin seçilmesine özen

gösterilmiştir. Hazırlanan soru kağıdının uygulanması, gençler 30'ar kişilik gruplar halinde toplanarak araştırmacı tarafından yapılmış, soruların anlaşılmasında herhangi bir güçlükle karşılaşmamıştır. Soru kağıdının cevaplanması ortalama 25 dakika sürmüştür.

BULGULAR

Her iki grubun yaşları 11-19 arasında olup yaş ortalaması kızlarda 15.03; erkeklerde 13.47'dir. Yetiştirme yurtları 13-18 yaş grubuna hizmet verdiği halde, bu yaş sınırının altında ya da üstünde bulunmasına karşın çeşitli nedenlerle kurumda barınan gençler de çalışma kapsamına alınmıştır. Kızların çoğunluğu 14-17 yaş grubundadır (% 66.8). Erkeklerde ise 12-15 yaş aralığındakiler çoğunluğu oluşturmaktadır (% 69.6). Yaş yapısına bağlı olarak erkeklerin % 39.2'si, kızların % 55.2'si lisede okumaktadır. Diğerleri ise halen ortaokuldadır.

Gençlerin çoğunluğu kendilerini "orta derecede başarılı" olarak algılamaktadırlar (kızlar % 61.2, erkekler % 53.9). Çok başarılı ve çok başarısız algılayanlar her iki grupta da çok düşük olup, % 1.7 ile % 5.9 arasında değişmektedir. Okul başarısını nasıl algıladıkları konusunda kızlarla erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 3.01, p > 0.05$). Sınıfta kalma bir başarısızlık göstergesi olarak alınırsa, kız ve erkeklerin okul başarılarının kendi algıladıklarından daha düşük olduğunu söylemek olasıdır. Kızların % 58.2'si, erkeklerin % 62'si okul yaşantısında en az bir kere sınıfta kaldıklarını rapor etmişlerdir. Bu açıdan da iki grup arasında fark anlamlı değildir ($\chi^2 = 2.01, p > 0.05$).

Toplu olarak yaşanan yerlerde bir takım kuralların olması kaçınılmazdır. Yetiştirme yurtlarında da gençlerin kuruma giriş çıkışları, yatak odaları ve etüd odalarını kullanma biçimleri, TV seyretme ve ders çalışma yeri ve zamanı, kurum dışı arkadaşlarla ilişkileri, kız - erkek arkadaşlığı gibi konularda kurallar vardır. Tablo 1'de görüldüğü gibi erkeklerin hemen hemen yarısı (% 49) kurallara her zaman uyduğunu ifade ederken, kızların ancak üçte biri (% 35) her zaman kurallara uyduğunu belirtmiştir. Buna karşılık bazen kurallara uymadığını söyleyenler istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte kızlarda daha çoktur (% 58.3).

Tablo 1: Kurallara uyum göstermeye göre dağılım

Kurallara Uyum	Kız		Erkek		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Her zaman uyar	21	35	50	49	71	43.8
Bazen uyar	35	58.3	46	45.1	81	50
Genellikle uymaz	4	6.7	6	5.9	10	6.2
Toplam	60	100	102	100	162	100

$$\chi^2 = 3.81773 \quad p > 0.05$$

Yurda uyum sağlamış olma konusunda da erkeklerin kızlardan daha iyi uyum gösterdikleri görülmektedir. (Tablo 2). Erkeklerin dörtte üçü, kızların ise yarısı yurda yeterince uyum sağladıklarını ifade etmişlerdir. İki grup arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 9.31, p < 0.05$). Kurallara uyum gösterme ile yurda uyum arasında ilişki olması beklenen bir sonuçtur. Kızların kendilerini kurallarla çok sınırlandırılmış hissetmeleri kuruma sağlıklı uyum yapmalarını engellemektedir. En azından yarısı için böyle bir kaniye varmak olanaklıdır.

Tablo 2: Yurda uyum sağlamaya göre dağılım

Yurda Uyum	Kız		Erkek		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Kesinlikle	32	53.3	77	75.5	109	67.3
Şöyle böyle	22	36.7	22	21.6	44	27.2
Uyumsuz	6	10	3	2.9	9	5.5
Toplam	60	100	102	100	162	100

$$\chi^2 = 9.31522 \quad p < 0.05$$

Yurtta kalan gençlerin arkadaşlık kurmaları konusunda kızlarla erkekler arasında anlamlı bir fark yoktur (Tablo 3). Hem yurttan, hem de dışardan arkadaşı olduğunu belirten kızlar % 33.3, erkekler ise % 39.2 oranındadır. Sadece yetiştirme yurdu dışından arkadaşı olduğunu belirtenlerle hiç arkadaşı olmadığını belirtenler toplam olarak kızlarda % 46.7'ye, erkeklerde % 35.3'e ulaşmaktadır. Toplu olarak gece gündüz birlikte yaşanan bir ortamda bu kadar önemli oranlardaki bireylerin yakın arkadaşlık kuramamış olmaları düşündürücüdür.

Sorunları olduğunda en çok kime danıştıkları ile ilgili soruya verilen yanıtlarda "Hiç kimse" seçeneği kızlarda % 28.4, erkeklerde % 24.7 oranında işaretlenmiştir. Bu yanıtlar, gençlerin ortalama dörtte birinin gerçekten yalnız olduğunu göstermektedir. Kızların en çok danıştığı kişiler

Tablo 3 : Arkadaşlarının hangi çevreden olduğuna göre dağılım

Arkadaş Çevresi	Kız		Erkek		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Yurt içi	12	20	26	25.5	38	23.4
Yurt dışı	18	30	26	25.5	44	27.2
Her ikisi	20	33.3	40	39.2	60	37
Arkadaşı yok	10	16.7	10	9.8	20	12.4
Toplam	60	100	102 ⁰	100	162	100

$\chi^2 = 3.62823$ $p > 0.05$

% 30 oranında "arkadaşlar" iken, erkeklerin en çok danıştığı kişiler % 38.2 oranında "grup öğretmeni" dir. Bir sorunları olduğunda kızların % 18.3'ünün grup öğretmenine, erkeklerin % 15.7'sinin arkadaşlara danışması; kızların arkadaşlara, erkeklerin ise grup öğretmenine daha çok güvendikleri şeklinde yorumlanabilir. Gençlerin bir çoğunun anne ya da babası, bazıların her ikisi de olduğu halde hiçbiri onlara danışabileceğini ifade etmemiştir. Sadece kızların %3.3'ü, erkeklerin %4.9'u "akraba" seçeneğini işaretlemiştir.

Yapılması düşünülen grup çalışmalarının en çok hangi gereksinimine yanıt vermesini istediklerine ilişkin alınan cevaplar duygusal, sosyal ve cinsel başlıklar altında derlenmiştir. Psikolojik olgunluk kazanma seçenekleri arasında "Psikolojik sorunları üzerinde çalışmak", "Başkalarına güvenebilmek", "Dengeli kişilik oluşturmak" konularında kızlar; "Kendini tanımak" konusunda ise erkekler "daha çok güçlükleri olduğunu belirtmişlerdir. Gruplar arası farklılık bu konularda istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur. "Gelecek kaygısını paylaşmak", "Yurtlu duygusundan kurtulmak", "Hayata olumlu bakmak", "Çekingenliğini yenmek" gibi beklentiler hem kızlar, hem de erkekler tarafından sık tekrarlanan gereksinimlerdir (Tablo 4).

Tablo 4 : Duygusal olgunluk kazanma beklentisine göre kız/erkek dağılımı

Beklentiler	Kız		Erkek		χ^2
	S=60		S=102		
	S	%	S	%	
Sınav kaygısını azaltmak	3	5	7	6.9	.226
Psikolojik sorunları üzerinde çalışmak	12	20	6	5.9	7.623**
Aşşlık duygusundan kurtulmak	3	5	3	2.9	.449
Gelecek kaygısını paylaşmak	14	23.3	16	15.7	1.464
Çekingenliği yenmek	10	16.7	23	22.5	.806
Hayata olumlu bakmak	15	25	16	15.7	2.118
Başkalarına güvenebilmek	18	30	12	11.8	8.325**
Kızgınlığını kontrol edebilmek	6	10	13	12.7	.275
Dengeli kişilik oluşturmak	7	11.7	4	3.9	3.580*
Kendini tanımak	3	5	16	15.7	4.167*
Yurtlu duygusundan kurtulmak	11	18.3	22	21.6	.243
Çatışmaz yönlerinin farkına varmak	5	8.3	10	9.8	.097

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Sosyal olgunluk kazanmaya ilişkin beklentiler arasında "Sosyal etkinliklere katılmak" ve "Yetiştirme yurdu dışında arkadaş edinebilmek" konularında kızlar ve erkekler arasında önemli düzeyde farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 5). Bu konular kızlar tarafından daha önemli bulunmaktadır. "Yurda uyum sağlamak" beklentisi ise erkekler için önemli görülmektedir. Tablo 2'de yurda uyum sağladığını belirten erkeklerin oranı kızlardan yüksek olduğu halde, yurda uyum sağlama beklentisinin yine erkeklerde daha yüksek oranlarda olması ilginçtir. "Derslerde başarılı olmak" kızlar ve erkeklerde de en yüksek oranlarda tekrarlanmıştır (% 48.3 ve % 59.8). Bunu "Etkili bir şekilde ders çalışabilmek" beklentisi takip etmektedir. Buradan yetiştirme yurdundaki gençlerin her ne kadar çoğunluğu kendisini "orta derecede başarılı" görüyorsa da, okul durumundan pek memnun olmadıkları anlaşılmaktadır. "İletişim becerisi kazanmak" da her iki cins tarafından tekrarlanan önemli beklentiler arasındadır.

Tablo 5: Sosyal olgunluk kazanma beklentisine göre kız / erkek dağılımı

Beklentiler	Kız		Erkek		χ^2
	S=60		S=102		
	S	%	S	%	
Sosyal etkinliklere katılmak	15	25	12	11.8	4.765*
Kendini daha iyi ifade etmek	8	13.3	24	23.5	2.478
Yurt dışında arkadaş edinebilmek	20	33.3	14	13.7	8.759**
Liderlik özelliğini geliştirmek	8	13.3	18	17.6	.522
İletişim becerisi kazanma	17	28.3	24	23.5	.461
Derslerde başarılı olmak	29	48.3	61	59.8	2.013
Aile ile olumsuzlukları gidermek	11	18.3	15	14.7	.369
Girişimci olabilmek	11	18.3	14	13.7	.615
Yurda uyum sağlamak	8	13.3	27	26.5	3.850*
Sorumluluk alabilmek	4	6.6	14	13.7	1.906
Okuldaki sorunları çözebilmek	8	13.3	21	20.6	1.353
Etkili şekilde ders çalışabilmek	21	35	36	35.3	.001
Hoşlanmadığı yönlerini değiştirmek	5	8.3	14	13.7	1.061
Zararlı alışkanlıklardan kurtulmak	9	15	14	13.7	.050

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Cinsel olgunluk kazanmaya ilişkin beklentiler erkeklerde daha çok bilgi edinme arzusunda odaklanmıştır (Tablo 6). "Karşı cinsle iletişim kurabilmek" beklentisinin kızlarda daha çok tekrarlanması, sınırlama ve kuralların kızlarda daha baskın olmasından kaynaklanabilir.

Tablo 6 : Cinsel olgunluk kazanma beklentisine göre kız/erkek dağılımı

Beklentiler	Kız		Erkek		x ²
	S = 60		S = 102		
	S	%	S	%	
Karşı cinsle iletişim kurabilmek	15	25	19	18.6	925
Cinsel konularda bilgi edinmek	6	10	24	23.5	3.815*
Ergenlik konusunda bilgi edinmek	1	1.7	16	15.9	7.905**

*p < 0.05 **p < 0.01

TARTIŞMA

Bu çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde, yurttan kalan gençlerin gereksinim ve beklentilerinin, ailesi ile kalanlardan az da olsa farklılık gösterdiği görülmektedir. Ünver ve arkadaşlarının (1986) ülke çapında 12-24 yaş gençliğini kapsayacak bir örneklem üzerinde yaptıkları araştırmanın bulguları, sıkıntısı olduğunda hiç kimseye danışmayanların % 15.9 oranında olduğunu göstermektedir. Arkadaşına danışanlar ise %22.6 oranındadır. Bizim çalışmamızla karşılaştırıldığında sorununu hiç kimseye paylaşmayanların korunmaya muhtaç gençlerde % 10 civarında fazla olduğu gözlenmektedir. Arkadaşı ile sorununu paylaşanlar ise kızlarda % 30, erkeklerde % 15.7 bulunmuştur. Gökçe (1984) ortaöğretim gençlerinin beklenti ve sorunlarını irdelediği çalışmada arkadaşlarına danışanların % 11.4, hiç kimse ile konuşmayanların ise % 11 olduğunu bildirmektedir. Yurttan kalan gençlerle ilgili olarak elde edilen bu çalışmanın verileri ise, gençlerin sıkıntılarını arkadaşlarla konuşma ve hiç kimseye konuşmama eğiliminin aile yanında kalanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Hutchinson (1992) kurum ortamında yetişen gençlerin psikososyal özellikleri ile ilgili olarak yaptığı bir çalışmada, bu gruplarda çok yönlü arkadaşlık ilişkilerine rastlanmadığını, gençlerin % 37'sinin birbirini yeterince tanımadığını belirtmektedir. Bu bulgu yetiştirme yurdu içinden arkadaşı olmadığını ifade eden % 46.7 oranındaki kız ve % 35.3 oranındaki erkek deneklerle ilgili bulgulara uyum göstermektedir.

Yurtkur (1988) tarafından gerçekleştirilen Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında barınan öğrencilerin beklenti ve problemlerine ilişkin araştırmada çeşitli nedenlere göre kurallara uymakta zor-

luk çektiklerini belirtenler, % 14 ile % 59 arasında değişmektedir. Arkadaşların ziyaretine izin verilmemesi kurallarına uymakta zorluk çekenler % 14, 10.00 - 15.00 saatleri arasında yatakhaneye girme yasağına uyamayanlar ise % 59 oranındadır. Cılga (1989)'nın yetiştirme yurtlarında yaptığı çalışmanın bulgularına göre ise yurt kurallarına her zaman uyanlar % 22.07, bazen uyanlar ise % 47.40 oranındadır. Çalışmamızdan elde edilen bulgular yukarıda ifade edilen her iki araştırmanın bulguları ile karşılaştırıldığında kızlarda % 35, erkeklerde % 49 ile kurallara her zaman uyma davranışının Cılga'nın verilerinden biraz daha yüksek olduğu, bazen uyma davranışında Cılga'nın verilerine daha yaklaştığı (kızlar % 58.3, erkeklerde % 45.1) görülmektedir. Kredi Yurtlar Kurumu verilerinin üst sınırı ile bizim verilerimiz uyum göstermektedir.

Middleman (1985) gençlerin en önemli gereksinimlerini kendini ifade etme becerisi kazanmak ve kendine güven duymak olduğunu, bu gereksinimleri gidermede sosyal grup çalışmasının etkili bir biçimde kullanılabileceğini belirtmektedir. Bu çalışmada da "başkalarına güvenebilmek", "iletişim becerisi kazanmak", "kendini daha iyi ifade edebilmek" gibi gereksinimler her iki cins tarafından daha büyük oranlarda tekrarlanan ihtiyaçlar olmuştur.

Bu çalışmanın verilerine dayanarak öncelikle okul başarısını arttırmak isteyen gençlerden sosyal beceri geliştirme gruplarının kurulmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda arkadaşlarıyla ilişkilerini güçlendirmek, öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurmalarında yardımcı olmak, daha etkili ders çalışma yöntemleri bulmak grup çalışmalarının alt amaçlarını oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

Block JH, Block J (1980) *The role of ego control and ego resiliency in the origins of behavior. Development of Cognition içinde, L Erlbaum (ed). Hillsdale, NJ.*

Cılga İ (1989) *Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları ve Yetiştirme Yurtları. Bakanlık GSGM Yayını, Ankara*

Dunleavy RP, Misci ML (1985) *Group therapy with adolescent female victims of incest. Advances in Clinical Social Work Practice içinde, CB Germain (ed). National Ass. of Social Workers Inc, Washington D.C.*

Erikson EH (1968) *Identity, Youth and Crises. W.W. Norton Comp, New York.*

Gökçe B (1984) *Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları. Milli Eğitim Gençlik Spor Bak. Yay. Ankara.*

Güleç C (1993) Psikoterapiler. Hekimler Yayın Birliği, Ankara.

Hutchinson RL ve ark. (1992) Psychosocial characteristics of institutionalized adolescents. *Adolescence* 27 (106) : 339-356

Koşar NG (1989) Sosyal Hizmetlerde Aile ve Çocuk Refahı Alanı. Yargıçoğlu Mat, Ankara.

Köknel Ö (1987) İnsanı Anlamak. Altın kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Linda PM (1992) Development of self-monitoring behavior from early to late adolescence. *Adolescence* 27 : 106, 329-338.

Middleman RR (1985) Interaction and experience in groups : Doing as life learning. *Advances in Clinical Social Work Practice* içinde, CB Germain (ed.) National Ass. of Social Workers Inc. Washington D.C.

Steinberg DM (1990) A model for adolescent pregnancy prevention through the use of small groups. *Social work with Groups*. 13 : 2 57-68.

Ünver Ö, Tolun B, Bulut I (1986) 12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları. Gazi Üniv. Mat. Ankara.

Yalom JD (1970) *The Theory and Practice of Group Psychotherapy*. Basic Books Inc. Pub, New York.

YURTKUR (1988) Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklentisi ve Problemleri. Yurtkur Gn. Md. Ankara.

ÇOCUK VE GENÇLİK RUH SAĞLIĞI DERGİSİ

Ö D Ü L Ü

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi Yayın Kurulu, ülkemizde çocuk ve ergen ruh sağlığı alanında yapılan çalışmalarını desteklemek, özellikle genç meslektaşları nitelikli yayın yapma konusunda yüreklendirmek amacıyla, 1995 yılından başlayarak, her yıl, o yılı kapsayan yazılar arasından bir yazıya ödül verilmesini kararlaştırmıştır. Ödül için seçilecek yazılar, araştırma yazıları, özgün olgu sunumları ya da kapsamlı ve özgün görüşlere yer veren gözden geçirme yazıları arasından belirlenecektir. Ödül Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi bir yıllık, aboneliğini içermektedir. Ödül alan yazı, her yıl, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Kongresinde duyurulacaktır.

SEÇİCİ KURUL :

Prof. Dr. Cahide Aydın
Prof. Dr. Saynur Canat
Doç. Dr. Füsun Çuhadaroğlu

Prof. Dr. Bahar Gökler
Psk. Doç. Dr. Ferhunde Öktem
Psk. Prof. Dr. Ayşe Yalın